

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Departament Wychowania i Profilaktyki

Informacja

Od 1 października 2017 r. wszystkie jednostki systemu oświaty są zobowiązane do przestrzegania przepisów ustawy o *przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich*¹.

Szczegółowe informacje, wytyczne do standardów oraz wyjaśnienia dotyczące ochrony małoletnich związane ze stosowaniem przepisów ww. ustawy są dostępne na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości, link:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/zespol-do-spraw-ochrony-maloletnich>.

Odnosząc się do kwestii posiadania przez rodzica informacji o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego i Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym, jak również pisania oświadczeń o niekaralności uprzejmie informuję, że z przepisów prawa nie wynika taki obowiązek. Również nie ma zakazu dla rodziców wchodzenia do szkół i przedszkoli i innych placówek.

Tylko w przypadku udziału rodzica w wycieczkach szkolnych i sprawowaniu opieki nad dziećmi, np. przy wyjściu szkolnym na basen, jako osoby dopuszczone do działalności oświatowej, rodzice powinni uzyskać informację o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego i Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym.

15 lutego 2024 r. weszła w życie nowelizacja *Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego*². Jednocześnie zaczęły obowiązywać przepisy nakładające obowiązek wprowadzenia standardów ochrony małoletnich we wszystkich placówkach, które pracują z dziećmi i młodzieżą do 15 sierpnia 2024 r. Według zmiany w przepisach szczególnymi środkami ochrony przeciwdziałającymi zagrożeniom na tle seksualnym są **obowiązki pracodawców i organizatorów, Rejestr Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym i określenie miejsc szczególnego zagrożenia przestępczością na tle seksualnym**.

Zmiana ustawy o *przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich*³ (art. 21 ust. 1 w rozdziale 3⁴) nałożyła na pracodawcę lub innego organizatora oraz na osobę, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub, która ma być dopuszczona do takiej działalności, obowiązek uzyskania informacji o niekaralności, przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub *przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich lub z opieką nad nimi*.

Pracodawca lub inny organizator ma obowiązek uzyskać informacje, czy dane osoby są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub w Rejestrze osób względem,

¹ Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 560).

² Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1606).

³ Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 560).

⁴ Rozdział 3 „Obowiązki pracodawców i innych organizatorów w zakresie działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi oraz osób zatrudnianych i dopuszczanych do takiej działalności”.

których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze⁵.

Osoba ta przedkłada pracodawcy lub innemu organizatorowi informację z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV *Kodeksu karnego*, odpowiednio w art. 189a i art. 207 *Kodeksu karnego* oraz w ustawie o *przeciwdziałaniu narkomanii*⁶, lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego.

Przypominam, że osoby ubiegające się o pracę na stanowisku, m.in. nauczyciela, psychologa i pedagoga i inni pracownicy niepedagogiczni przed zatrudnieniem powinni uzyskać informacje z rejestrów karnych (Krajowy Rejestr Karny i Rejestr Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym).

Dokumenty te niezbędne są do podjęcia pracy w jednostkach systemu oświaty. Obowiązek poświadczenia niekaralności nakładają na kandydatów do pracy m.in. ustawa o *przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich*⁷ (dalej jako „Ustawa”), jak również ustawa o zmianie ustawy - *Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw*⁸ (tzw. ustawa Kamilka).

Wprowadzone od 15 sierpnia 2024 r. standardy ochrony małoletnich w przedszkolu, szkole lub placówce zgodnie z przepisami art. 22 c ww. ustawy powinny określać:

- 1) zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem placówki lub organizatora, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich;
- 2) zasady i procedurę podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego;
- 3) procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz w przypadku instytucji, które posiadają takie uprawnienia, osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury „Niebieskiej Karty”;
- 4) zasady przeglądu i aktualizacji standardów;
- 5) zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu placówki lub organizatora do stosowania standardów, zasady przygotowania tego personelu do ich stosowania oraz sposób dokumentowania tej czynności;
- 6) zasady i sposób udostępniania rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktycznym oraz małoletnim standardów do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania;
- 7) osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia;
- 8) sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego.

Zgodnie z art. 22c ust. 2 ustawy w standardach wprowadzanych w placówce lub miejscu prowadzonej działalności należy określić także:

- 1) wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone;

⁵ <https://www.gov.pl/web/krajowy-rejestr-karny>;
<https://www.gov.pl/web/krajowy-rejestr-karny/ustawa-kamilka-uzyskiwanie-zaswiadczen-o-niekaralnosci>;
<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/pytania-do-ustawy-o-ochronie-dzieci2>.

⁶ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172).

⁷ Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 560).

⁸ Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1606).

- 2) zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet;
- 3) procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie;
- 4) zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.

Natomiast, przepisy art. 22c ust. 4 i 5 ustawy wskazują, że w standardach ochrony małoletnich uwzględnia się sytuację dzieci niepełnosprawnych oraz dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz standardy sporządza się, mając na względzie konieczność ich zrozumienia przez osoby małoletnie. Przepisy art. 22c ust. 6 i 7 ustawy dotyczą kwestii organizacyjno-technicznych (**konieczność dokonywania co najmniej raz na dwa lata oceny standardów w celu zapewnienia ich dostosowania do aktualnych potrzeb oraz zgodności z obowiązującymi przepisami**).

Standardy należy udostępnić na swojej stronie internetowej oraz wywiesić w widocznym miejscu w budynku w wersji pełnej oraz wersji skróconej zrozumiałej dla małoletnich.

Wersja skrócona zawiera informacje istotne dla małoletnich.

W art. 22x Ustawy wskazano podmioty sprawujące kontrolę nad wykonaniem obowiązku wprowadzenia standardów ochrony małoletnich.

Przepis art. 22x ust. 1 i 2 Ustawy stanowi, że **wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta oraz marszałek województwa sprawują kontrolę wykonywania obowiązku wprowadzenia standardów ochrony małoletnich**, w zakresie objętym właściwością rzeczową i miejscową tych organów, a także że **organy te mogą upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników podległych im urzędów marszałkowskich, powiatowych, miejskich lub gminnych lub funkcjonariuszy straży gminnych**.

Art. 22x ust. 3 Ustawy stanowi, że podmiotem uprawnionym do kontroli wykonywania obowiązku wprowadzenia standardów ochrony małoletnich, w zakresie swojej właściwości rzeczowej i miejscowej **jest organ prowadzący jednostkę systemu oświaty**, o której mowa w art. 2 pkt 1-8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe⁹, **lub organ sprawujący nadzór pedagogiczny nad taką jednostką, organ zarządzający lub nadzorujący inną placówkę lub prowadzenie działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi**.

Przechodząc do art. 21 ustawy należy dodać, że ustalając, kto podlega sprawdzeniu pod kątem danych o karalności, należy kierować się tymi samymi zasadami co przed 15 lutego 2024 r. Nowelizacja dokonana w 2023 r. nie zmieniła przepisu w tym zakresie.

W konsekwencji, informacje z zakresu przestępstw wymienionych w art. 21 ust. 3 ustawy, ma przedstawić osoba, która dotychczas była sprawdzana w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze.

Zgodnie z dotychczasową wykładnią sprawdzeniu podlegały wyłącznie osoby, które/których obowiązki/zadania w ramach stosunku pracy lub dopuszczenia do innej działalności dotyczyły opieki, wychowania itp. Nie ma uzasadnienia dla sprawdzenia, o którym mowa w art. 21 ust. ustawy osób, których obowiązki/zadania w ramach stosunku pracy lub dopuszczenia do innej działalności nie będą związane z wychowaniem, edukacją, itp. (np. pracownicy kuchni, pracownicy techniczni, administracja szkolna).

⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 737, z późn. zm.

Omawiane sprawdzenie ma się odbyć przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem itp. albo przed dopuszczeniem osoby do działalności związanej z wychowaniem, edukacją itp. Ustawa w obecnym brzmieniu, nie daje podstawy prawnej do powtarzania sprawdzania w czasie trwania stosunku pracy lub działalności.

Przechodząc do wyjaśnienia terminu „dopuszczenie do działalności”, ustawa nie zawiera jego wyjaśnienia. Planowane jest dodanie w przygotowywanej przez Ministerstwo Sprawiedliwości nowelizacji. Natomiast analiza art. 21 ustawy, przy uwzględnieniu łącznie: o stosowanej pomocniczo definicji „działalności” ze słownika języka polskiego, który określa ją, jako zespół działań podejmowanych w jakimś celu; o celu ustawy jakim jest ochrona dzieci; o pozostałych uregulowaniach ustawy, w tym standardów ochrony małoletnich, pozwala na konkluzję, że **zaproszenie gościa, np. weterana, Rzecznika Praw Obywatelskich, Funkcjonariusza Policji bądź funkcjonariusza publicznego, w szczególności funkcjonariusza służb państwowych, który w ramach wykonywania swoich ustawowych obowiązków podlega weryfikacji pod kątem karalności, nie wchodzi w zakres ustawowego „dopuszczenia do działalności”.**

Spotkanie z gościem nie jest zbiorem działań i odbywa się pod stałym nadzorem nauczycieli, wychowawców, opiekunów, itp. za zgodą dyrektora szkoły. W przypadku gdy nie ma możliwości pozostania dziecka na osobności z gościem, nieaktualizuje się ryzyko jego skrzywdzenia. Tymczasem, to ochrona dziecka jest nadrzędnym celem ustawy. W sytuacji, gdy dziecko znajduje się cały czas pod opieką osoby/osób zwykle za nie odpowiedzialnych i w zasięgu ich wzroku, wytyczna ochrony dziecka jest zrealizowana.

Konieczną jest jednak wzmianka, że zasady uczestnictwa gości z zewnątrz w wydarzeniach organizowanych w szkole, przedszkolu, itp. powinny być dokładnie określone w standardach ochrony małoletnich, tak aby przy wykorzystaniu tego instrumentu zapewnić dziecku bezpieczeństwo. Powinna też jednoznacznie z nich wynikać zasada, że gośćmi mogą być wyłącznie osoby, co do których nie zachodzi obawa, że mogą w jakikolwiek sposób stworzyć zagrożenie dla dziecka.

Odmierna wykładnia przepisów byłaby sprzeczna z ich celem i zamiast chronić dzieci, odbierałaby małoletnim prawo do uczestnictwa w cennych i rozwijających aktywnościach.

Dlatego wskazane jest, aby w przedszkolu, szkole i placówce nauczyciele, wychowawcy zapoznali dzieci i uczniów, na zajęciach z wychowawcą, ze standardami ochrony małoletnich i omówili ich cele służące ochronie małoletnich przed działaniami zagrażającymi ich zdrowiu i krzywdzeniu.